

صراط

صراط

رسالة احلام

صراط

صراط

RISALE-i AHLAK

yazan

Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyye Reisi

Mehmet Sadık Rifat Paşa

Risâlenin metnini yeni Türk harflerine çevirip,
Arapça ve Farsça sözlerin lugatçesini hazırlayan

Dr. Isak Jerusalemî

LADINO BOOKS

Cincinnati, OHIO

1990

And a great and strong wind rent the mountains,
and broke in pieces the rocks before the Lord;
but the Lord was not in the wind.
And after the wind an earthquake;
but the Lord was not in the earthquake.
And after the earthquake, a fire;
but the Lord was not in the fire.
And after the fire, a still small voice.

1 Ki 19:12

Bağa geliniz. Yeşil giyinenlere bakınız !

Her köşede bir çiçekçi dükkânı var.

Güller gülerek böbüllere diyor ki:

Susunuz, ve susarak seyrediniz!

Mevlâna

ÖNSÖZ

Masabaşına oturmuş her yazar, içini dökmek fırsatını kaçırmamalıdır.

Bir köşede, eski harflerle yazılmış, Tanzimat devrinin büyük diplomatlarından, ileri görüşlü Mehmet Sâdık Rifat Paşa'nın (1807-1857) yazdığı *Risâle-i Ahlâk* kitabı yüzüme bakıyor, eski harflerinin çengelleri gözlerimi kamaştırıyor. Alfabe devriminin yer bulduğu 1928 senesi doğumlularından olmakla, ecdâdımızın doğup büyüdüğü eski harflere ancak sonradan ısınabildim.

Öbür köşede, yine Tanzimat devri hâkimlerinden, ileri görüşlü Yehezkel Gabbay'ın (1825-1898) Ladino'ya çevirdiği *Risâle'nin Buen Dotrino* adlı tercümesi, miadı dolmuş sözleri ile beni huzursuzlandırmakta. Bu iki kitabı karşı karşıya getirip konuşturmak gerekir.

Bunlar gibi nice 'eski' kitabın sarımtırak sahifeleri, zavallı kimselerin elile çekirdekçi ve leblebici dükkanlarına satılmış, kesekâğıdı diye kullanılarak, çöp tenekelerine atılmış. Kala kala o devrin yayınlarından bir avuç yazı, ünlü kütüphane dolaplarına sığınmış, kilit altında yaşamakta ve beklemekte. Yüz yılı aşan fecî bir bekleyiş ve yalnızlık bu! Güneş ışığı görmemiş bunca kitabı kim okuyacak, kim değerlendirecek? Bilirkişi yetişmiyor ki!

* * * *

1992'ye az kaldı. Dindaşlarımın beşyüz yıllık olgunlaştırıcı maceralarını, İspanyadan Osmanlı İmparatorluğu topraklarına gelmelerini ve hüsnü kabullerini anmak şanlı bir görev. Bu iş konferanslarla da olur, konser ve filimlerle de yerine getirilebilir. Tek kişinin başından geçen olumlu hatıralar, böyle bir görevi boydan boya kapsamıyabilir. Tek kişinin dışında da böyle bir görevi anlayan başka nesne var mı diye de sorulabilir.

* *

Tatlı hatıralar !

Güzelim İstanbulun Anadolu yakasında doğdum.

Köyüm, şirin ve serin Kuzguncuk.

Nâhiyem, kasrile tanınmış Beylerbeyi. Her yaz saray bahçesinden bizim eve saray bahçivani Bekir bey'in hazırladığı manolya demetleri gelirdi.

Kazam, Üsküdar. Arnavutlukta diğer bir Üsküdar varmış ama Suhûlet ve Sâhilbent yandan çarklı araba vapurlarının yanaştığı bizim Üsküdar kadar canlı olamaz. Şirketi Hayriyyenin vapurları hayat damarımızdı. Numaraları, isimleri, baca yükseklikleri veya tekne boylarile hepsini, stslı veya tipili havalarda bile, teker teker uzaktan tanımakta yarışırđık. Çımacılıktan kaptanlığa yükselen 63 numaralı Sütlüce gemisinin Tahsin kaptanı ile sabah akşam, yaz kış selamlaşırđık.

Paşa Lımanı semtinde büyüdüm. Nereye gitsem, eski komşularımız Şeref bey ve Sâdiye hanımın komşuluklarını halen ararım. Yalılarına balık tutmaya gıderdik. Birbirlerine daima "beyefendi" ve "hanımefendi" diye hitabederler, güzel edep ve saygı kurallarından ayrılmak şöyle dursun, hiç kimseyi incitmek akıllarından geçmezdi. Şeref beyin bana "Sevgili Oğlumuz" diye yazdığı mektuplar en değerli yâdigarlarımdır.

* *

Babam hep anlatırdı !

Ondan vatan sevgisini öğrendim. Türk edebiyatını, klâsik Türk musikisini herşeyden çok beğenir ve severdi. Balkan harbinin başlangıcından, birinci dünya harbinin sonuna kadar yedi uzun yıl vatan hizmetinde bulunmuştu. 1912'de patlayan Balkan harbinde Üsküp cephesinde savaşmış, oradan Doğuya nakledilerek "Saltânat-ı Seniyyenin Gürcistan mümessil-i siyâsî ve askerî'si Abdülkerim Paşanın özel tercümanlığını yapmıştı.. Anlatırdı, bir gün Abdülkerim Paşa onu yanına çağırarak şöyle demiş: "Vazifemiz burada vatanımızı müdafaa etmektir. Seni kibar gördüm, tercüman olarak yanıma almak istiyorum. Tüm muhaberat ve mükâlematta mutlak ketümiyet isterim. Ne dersin"? Babam da hemen "emredersiniz Paşam" cevabını vermiş.

Annem de anlatırdı !

Kendisi ve teyzem, iki kardeş, birinci dünya harbi sıralarında Çapa Darül Muallimat Öğretmen Okulunda hocalık yapmışlardı. Senelerce evimize annem ve teyzeme "hocam, hocam" diye hitabeden Çapa mezunları ziyarete gelirdi.

İlk Okulum, Nakkaş Baba tepesinin Marko Paşa konağında yeni açılan Üsküdar 45 inci İlk Okulu. Öğretmenim, anneme ve teyzeme "hocam" diye hitabeden, tüm Kuzguncuğun sevdiği ve saydığı, genç, uzunboylu, ateş gözlü, nâzik ve kibar Muazzez hocamızdı. Çiçeği burnunda genç öğretmenimiz alfabe ve dil devrimlerini candan benimsemişti. Kürsüsünün gözünde tuttuğu minik cep kılavuzunu durmadan kullanır, şu veya bu sözün öztürkçesini aramakla, omuzlarına düşen sorumluluğu yerine getirirdi. İleri görüşlü olmayı ilk kez Muazzez hocamın ruhunda buldum.

Diğer yandan, hendese hocamız emekliye ayrılmak üzere olan Halit beydi. Ondan müselles, murabba ve mustatîl gibi okkalı terimlerden tad almayı öğrenmiştik. Coğrafya dersinde her memleketin mesâhayı sathiyesi ve dağlarının irtifaini ve tesviye münhanilerini değerlendirmek gerekiyordu. İleri görüşlülüğün dahi sağlam temellere dayanması gerektiğini ilk kez Halit beyden öğrendim.

Genç olsun, yaşlı olsun, tüm öğretmenlerimden elde ettiğim bilgi ve feyiz tohumları bahçemde, hayatım boyunca, bol meyva veren gür ağaçlar yetiştirdikleri zannındayım.

* *

Hiç unutulurmu?

Kasım 1938. Nakkaş tepesinden Dolmabahçe Sarayını gözetliyor, bugün de direğe bayrak çekilecek mi diye endişe içinde sınıf pencerelerinden bakıyorduk. On Kasım sabahı ise, bayrak yarıya inmiş, büyük Atatürk hayata gözlerini yummuştu. Okul olarak hepimizi Dolmabahçe Sarayına götürme görevi Muazzez hocaya düşmüştü. Vapurla Beşiktaşa, oradan Dolmabahçeye ve Sarayın büyük Kabul Salonuna, o başta olmak üzere, sıra ile girmiştik. Yirminci yüzyılın yetiştirdiği dâhilerin en güzidesi, ölmez Atatürkün önünde son saygı duruşunda bulunmamdan daha aziz bir hatıra bulamıyorum aklımda. Son yetmiş yıl

içinde dünya çapında nice önder geldi, geçti. Bizim Kemal Paşanın önderliği ise zamanı aşan nitelikte, pek derinden gelen görüş ve kaygılara dayanan olağanüstü bir çaba.

* * * *

Rıfat Paşanın Risâlesi ve hakim Gabbayın tercümesi, fransızların *Livre de Morale* dedikleri, genel ahlak kurallarını gençlere aşlamak amacı ile yazılmış basit eserlerdir. Verilen öğütler o zamanın yaşama kural ve kıstaslarına uygun olmakla beraber, bugün dahi değerlerini tamamen kaybetmemişlerdir. Dün de, bugün de amaç kâmil insan yetiştirmektir ki bu "bilmediği şeyleri bilenlerden öğrenip bilmek ve kitabından öğrenip bellemek ile olur". Tek yol da: "şemâil-i hamîde ve fezâil-i memdûheye terğîb ve ahlâk-ı reddîye ve secâyâ-yı zemîme ve rezileden tenfîr"dir. Bunlar değişmedi ve değişemez. Beşyüz yıllık hayırlı komşuluğumuzu, tesadûfün dikkatime getirdiği bu iki kitabı tekrar güneş ışığına çıkarmakla anmak; bizim gibi, ecdadımızın da aynı sorunlarla savaştıklarını, tarih boyunca süzülen olumlu hatıralarımızı tazeliyerek okumak, sıkıntılarımızı gidermekte elbette yardımcı olabilir.

* *

Günümüze daha yakın sayılan Tanzimattan bu yana, nerelerde idik, nerelere geldik. Dahilde, Türkiye Musevi topluluğunun anavatana bağlılığını bilmiyen yok gibi. Hariçte yaşayanlarımızın olumlu hatıralarına dayanan iyi niyetleri ise, bilseniz ne derin, ne sarsılmaz.

Beşyüz yıldır aziz Türkiyemizin kadere bizim kaderimiz olmuştur. Onun yükselmesi, bizi de yükseltmiştir. Gerilemesindeki sıkıntılarını paylaşıp biz de sarsılmış ve sıkıntı çekmişizdir. Yarının parlak güneşi artık doğmuştur. Allahım, Türkiye Cumhuriyetimizi daima payidar eyle !

TÜRK ANSİKLOPEDİSİ'nden

(Cilt 27, sahife 325)

RİFAT PAŞA, Mehmed Sâdık (İstanbul 1807 - İstanbul 1857), Türk devlet adamı. Tophâne nâzırı Hacı Ali Bey'in (ölm. 1835) oğludur. Onun babası Enderûnî Saîd Bey, onun babası da Bostancı başı Vidinli Hacı Gümüştsev Osmân Ağa'dır. Tahsilden sonra bir yıl Enderûn-i Hümayûn Hazîne Odası'nda bulundu, sonra sadâret mektûbî kalemine (başbakanlık özel kalem) kâtib yardımcısı olarak girdi. Parlak istîdat göstererek 1824'te hâcegân rütbesini aldı. 1828'de âmedî odası halîfesi oldu. II. Mahmûd'a (1808-1839) Edirne-Gelibolu seyahatinde eşlik etti. Kendini beğendirdi; râbia rütbesi ve nişân aldı. Vezir Pertev Paşa'nın da dikkatini çekti ve Reşid Paşa'yı yetiştiren bu devlet adamı, R. P.'yi da himâyesine aldı. 1834'de âmedî vekîli (dış işleri genel sekreter yardımcısı vekili) oldu. Bu makama, Mustafa Reşid Bey'in (Paşa), Paris sefirliğine gönderilmesi üzerine, onun yerine getirilmişti. 1836 sonunda Mustafa Reşid Paşa, hâriciye müsteşârı olunca, onu asâleten âmedî (dış işleri genel sekreter yardımcısı) yaptı. Ertesi yıl, Viyana büyükelçisi oldu. Avusturya imparatoru eşliğinde İtalya'ya gitti ve Şansölye Prens Metternich'le şahsî dostluk kurarak, Avrupa milletlerarası politika sahnesine girdi. 1840'ta Mısır'a giderek Vali Mehmed Ali Paşa'ya I. Abdülmecîd'in (1839-1861) irâdesini tebliğ etti ve hâriciye müsteşarlığına getirildi. Az sonra sadâret (başbakanlık) müsteşârı, 30 Mart 1841'de vezir (maresale eşit en yüksek mülkî rütbe) pâyesiyle hâriciye nâzırı (dış işleri bakanı) oldu. Nâzırlıkta 9 ay kaldı. Meclis-i Vâlâ üyesi, sonra ikinci defa Viyana sefiri, 1843 nisanında ikinci defa hâriciye nâzırı, 2 yıl geçmeden tekrar Meclis-i Vâlâ üyesi, 1845 eylülünde Meclis-i Vâlâ reîsi (kabine'ye dâhildir), 28 Şubat 1848'de mâliye nâzırı, 22 Nisan 1848'de üçüncü defa hâriciye nâzırı, 13 Ağustos 1848'de ikinci defa Meclis-i Vâlâ reîsi, 1850 ocağında mecâlis-i âliyye'ye memur (devlet bakanı), 29 Nisan 1850'de üçüncü defa Meclis-i Vâlâ reîsi oldu. İmtiyâz Nişânı aldı. 7 Mart 1853'te dördüncü defa hâriciye nâzırı, 15 Mayıs 1853'te dördüncü defa Meclis-i Vâlâ reîsi oldu. 8 Ekim 1854'te Meclis-i Tanzîmât üyeliğine getirildi. 11 Ocak 1857'de öldü. Eyüb'de Neslişah Medresesi avlusunda gömüldü. Tanzîmat devrinin büyük diplomatlarından. Bir ara sadârete getirilmesi bahis konusu olmuşsa da, gerçekleşmemiştir. Mustafa Reşid Paşa'nın oğullarından Ahmed Celâl Paşa, dâmâdı idi. Yazılarından seçmeler, oğlu tarafından, *Metrukât-ı Âsâr-ı Rifat Paşa* adıyla yayınlanmıştır. Oğlu Vezir Mehmed Raûf Paşa'dır. Encümen-i Dâniş (Akademi) ve Meclis-i Maârif üyeliğinde de bulunmuş olan R. P., çok zengin bir âilenin tek oğlu idi. Okullarda okunan *Risâle-i Ahlâk* ve sâir eserleri vardır. (Y.Ö.)

خدمت و بیعت نامه

دیست
۱۵/۱/۲۰

اینک منجه صاحب داوریدافند سلطنت شاهی کورستانه مشهوره علیکم بخت برکنه سینه
 دست و پاچه ایفای همه خدمت امیر و اهلای بدین تفریحه و سعادت و کرامت و کبریا
 ایلیجه . کذب منکر و انحراف کتب و غیره استخام ایلیک از هر جهت شایسته
 مندرج وظیفه کرده . وظیفه سزا و فقه فقه موبده و دام و سگ و کتوت و غیره لافقیه
 قارقه ریزه ایلیک . آرنه قارش ایلیک و کسیرت موبده . بدین عهدت همه استخام
 اندر اینک منجه اعصای ایلیک .

سلطنت شاهی کورستانه مشهوره
 علیکم بخت
 دیلی
 عقیق
 « کلمه »

Hizmet Vesikasıdır

Der Saadet

22.1.1335

İşbu vesika sahibi David efendi saltanat-ı seniyyenin Gürcistan mürnessil-i siyasî ve askerî maiyetinde bulunduğu beş ay müddet zarfında ifâ-yı hüsn-ü hizmet eylemiş ve usulen yedine tezkeresi itâ olunarak diğer efrâd-ı askeriye gibi terhis edilmiştir. Kendisi mürnessillğin fransızca ketb ve tahririnde istihdâm edilerek ezher cihet şayân-ı memnûniyyet vazife görmüştür. Vazifesinde vakf-ı nefis sûretiyle devam ve say ve ketumiyet-i fâhiş-i hulk bu efendiyi karakterize ediyor. Âmirine karşı ediptir ve hüsn-ü sireti mevcuttur. Yedine alâmet-i hüsn-ü istihdâm olarak işbu vesika itâ edilmiştir.

Saltanat-ı Seniyyenin Gürcistan mürnessil-i

siyasî ve askerî

'sabık'

Mirlevâ

Abdülkerim Paşa

Çatalca Tren İstasyonu Âmirinin Olumlu Duyguları

4 Mart 1924 tarihinde, halifeliğin ilgasından sonra, İkinci Abdülhamid'in İstanbuldan Çatalcaya araba ile, oradan da trenle Avrupaya gitmesi kararlaştırılmıştı. Hususî kâtip, Salih Keramet Nigâr,* kitabında Çatalcaya gelen araba kafilesinin demiryolu istasyonuna varışını şöyle anlatıyor:

Rumeli Demiryolları Şirketinin oradaki âmiri meğer bir musevî yurddaşımızmış. Efendimizin ve âilesi âzâsının dinlenmelerine elverişli başka bir yer bulunmadığı için üst kattaki dâiresini böyle habersiz gelen yüksek misafirlerin istirahatine tahsis etti, çoluk çocuğuyla da îzâz ve ikramlarına koyuldu. İçten gelen bu saygı ve sevgi yardımlarına Efendimiz tarafından takdirle teşekkür ettiğimiz zaman da:

"Osmanlı Hânedânı Türkiye müsevîlerinin velînîmetidir. Atalarımız İspanya'dan sürüldükleri, kendilerini koruyacak bir ülke aradıkları zaman onları yokolmaktan kurtardılar, devletlerinin gölgesinde tekrar can, ırz ve mâl emniyetine, din ve dil hürriyetine kavuşturdular. Onlara, bu kara günlerinde, elimizden gelebildiği kadar hizmet etmek, bizim vicdan borcumuzdur"

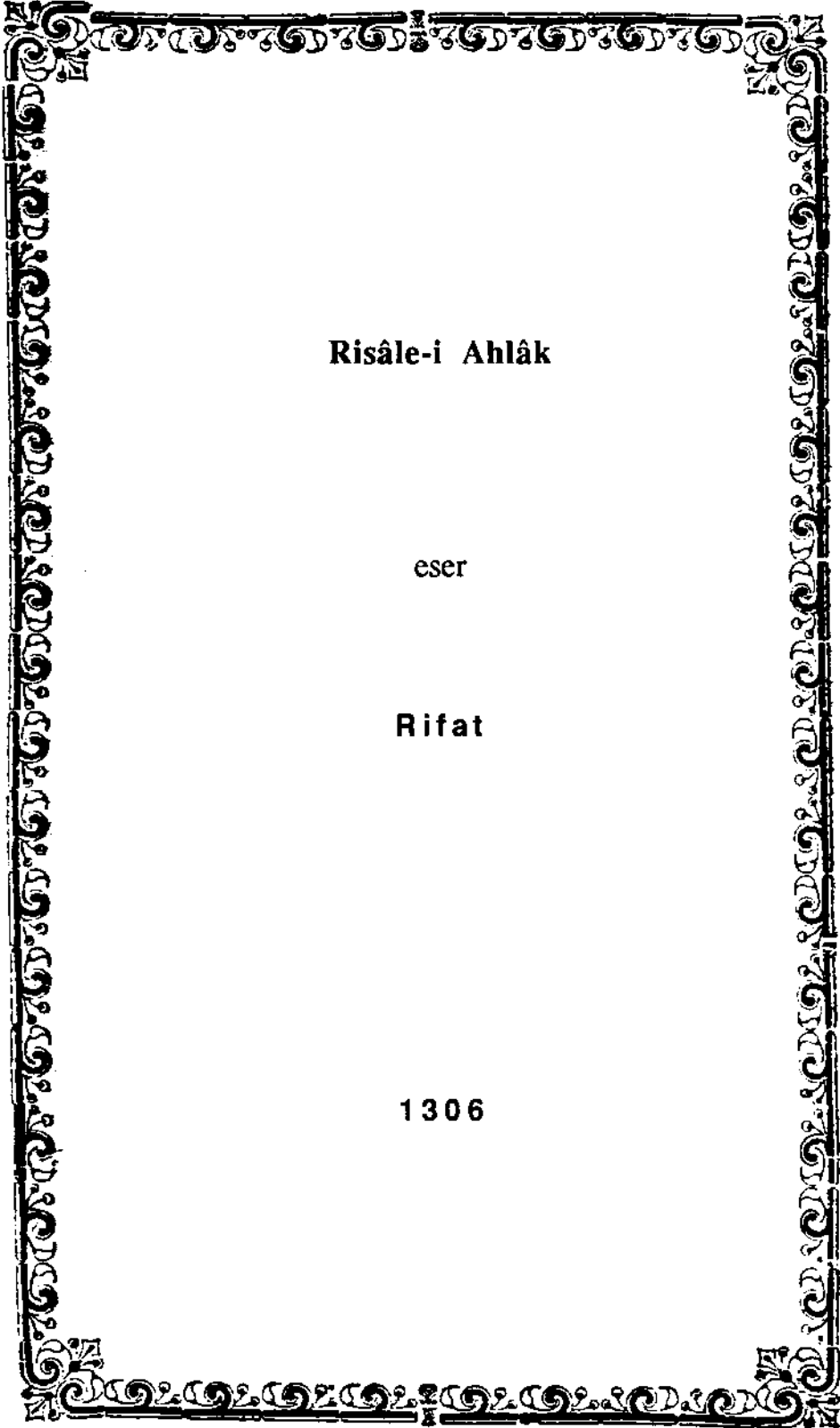
dedi ve gözlerimizi yaşarttı.

* Salih Keramet Nigâr, *Halife İkinci Abdülmecid*, İnkilâp ve Aka Kitabevleri, İstanbul 1964, sahife 8.

الجوهر في الناس لا في البحر
والغنى في الفناكة لا في المال

فكرت في عبادته سنة

A decorative border with intricate scrollwork and floral patterns surrounds the central text.

Risâle-i Ahlâk

eser

Rifat

1306

رسالة اخلاق

اثر

رفعت

١٣٠٦

İşbu fûrû'-i ahlâk-ı beşeriyeyi bil-îcâz hâvi olan müellif-i dilnişin-i inşâ, ve mecelle-i celîle-i bi-misil ve bahâ, bil-cümle etfâl ve sıbyânı, belki mutlak insânı, şemâil-i hamîde ve fezâil-i memdûheye terğîb, ve ahlâk-ı reddiyye ve secâyâ-yı zemime ve rezîleden tenfîr ve tertîb*-i niyyet-i hayriyyesile, reis-i Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyye, devletlû es-seyyid Mehmed Sâdık Rif'at Paşa -yesserehü l-Mevlâ limâ yüridühü vemâ yeşâ- hazretlerinin, kalem-i telîf-i hayriyyet elîflerile, ta'bîrâtı açık ve eshel olarak tertîb ve tasnîf buyurulmuş olan bir eser-i mu'teber olup, karîn-i kabûl, dikkat-ı şümûl-i humâyûn buyurulduğu hâlde, ihyâkerde-i zılliyyetpenâh olan mekâtib-i sıbyânda okutdurulmasına, ruhsat-ı seniyye buyurulması istid'âsile, huzûr-i mekârim-nüşûr-i şâhinşâhâneye lede t-takdîm, -rabbimiz ta'âla ve tebâreke devlet ve şevketini müzdâd eylesin- zât-ı fârûkiyyi s-sıfât, Padişâh-ı âlempenâh, ahlâk-ı nebeviyye ve tevâzuât-ı mesnûne ile muttasıf, ve kelâm ve kitâbetde muktezâ-yı hâl, ve makâma mutâbakat demek olan belâğâ-i meleke ve kemâl üzre vâkîf ve mütelif oldukları cihetden, risâle-i mezkûrenin, matla'ından makta'ına dek, bil-cümle sûtûru nûr-i ayn mütâlâ'a-i tahkîk lâmi'alarile münevver kılınırak, ve ol tuhfe-i pesendide pâdişâh-ı dîn-i perver Efendimizin kalem-i tedkik, rakam-ı mes'ûdelerile tashîh ve islâh-ı şerîfine dahi şâyân; ve yazısı harekât ve san'ile gâyet okunaklı ve güzel, ve etfâle

* Var. ترهيب in some typeset editions

اِسْبُوْفُرُوْعِ اَخْلَاقِ بَشَرِيَّةِي بِالْاِيْجَاذِ خَاوِي اَوْلَانِ مُؤَلَّفِي دِلْنَشِيْر
اِنْشَا وَجَلَّةٌ جَلِيْلَةٌ مِثْلٍ وَبِهَا بِالْجَمَلَةِ اَطْفَالٌ وَصَبِيَّائِي بَلْكَهٖ مُطْلُوْق
اِنْسَانِي شَمَائِلِ حَمِيْدَةٍ وَفَضَائِلِ مَمْدُوْحَةٍ يَهٗ تَرْغِيْبٌ وَاَخْلَاقِ رَدِيَّةٍ
وَسَجَايَايِ ذَمِيْمَةٍ وَرَدِيْلَةٍ دَنْ نَقِيْبِزٍ وَتَرْتِيْبِ نَيْتِ خَيْرِيَّةٍ سَبِيْلَهٗ رَيْسِ
مَجْلِسِ وَالَايِ اَحْكَامِ عَدْلِيَّةٍ دَوْلَتُو السِّيْدِ مُحَمَّدِ صَادِقِ رَفْعَتِ پَاشَا
يَسْرَهٗ الْمَوْلَى الْمَلِكِ اَبِيْ رَيْدَهٗ وَمَا يَشَاءُ حَضْرَتُ لَرِيْنِكِ قَلَمٌ تَالِيْفِ خَيْرِيَّةٍ اَلْفَلَرِيَّةِ
تَعْبِيْرِي اَبِيْ حَسَنِ وَاسْتَهْلُ اَوْلَهٗ رَفِي تَرْتِيْبِ وَتَصْنِيْفِ بِيُوْرْمِيْشِ اَوْلَانِ بِرَاثَرِ
مُعْتَبَرِ اَوْ لَوْبِ قَرِيْنِ قَبُوْلِ دِقَّتِ شَمُوْلِ هُمَا يُوْنِ بِيُوْرْمِيْشِ دِيْغِي حَالِدَهٗ اَحْيَا
كُرْدَهٗ ظِلِّيْتِنَا هٗ اَوْلَانِ مَكَاتِيْبِ صَبِيَّائِي نَدَهٗ اَوْ قُوْتُدِيْرِ لَمْسِيْنَهٗ رُخْصَتِ
سَيِّئَهٗ بِيُوْرْمِيْسِي اِسْتِيْدَا سَبِيْلَهٗ حُضُوْرِ مَكَارِمِ شُوْرِيْشِهٖ نَشَا هَانِيَهٗ
لَدِي التَّقْدِيْمِ رَيْمَزِ تَعَالَى وَتَبَارَكَ دَوْلَتِ وَشَوْكِيْتِي مُرْزَادِ اَيْلَسُوْنِ
ذَاتِ فَارُوْقِي الصِّفَاتِ پَادِشَاهِ عَالَمِيْنَا هٗ اَخْلَاقِ نَبَوِيَّةٍ وَتَوَاضُعِ
مُسُوْنَهٗ اَيْلَهٗ مُتَّصِفِ وَكَلَامِ وَكِتَابَتِهٗ مُقْتَضَايِ حَالِ وَمَقَامِهٗ
مُطَابَقَتِ دِيْمَكِ اَوْلَانِ بِلَاغَتِهٗ مَلَكَهٗ وَكَمَالِ اُوْرَزَهٗ وَاقِفِ وَمُوْتَلَفِ
اَوْلَدِ قَلَمِي جِهْتَدَنْ رِسَالَهٗ مَذْكُوْرَهٗ نِيْكَ مَطْلَعِيْنَدَنْ مَقْطَعِيْنَدَكَ
بِالْجَمَلَةِ سَطُوْرِي نُوْرِعِيْنِ مَطَالِعُهٗ حَقِيْقِ لَامِعَهٗ لَرِيْكَهٗ مُنُوْرِ قَلَمِيْنَدُوْرِي
وَاَوَّلِ تَحْفَهٗ پَسَنْدِيْدَهٗ پَادِشَاهِ دِيْنِ بِرُوْرِ اَفَنْدِ بِمِيْرِكِ قَلَمِ نَدِيْقُو
رَقْمِ مَسْعُوْدَهٗ لَرِيْكَهٗ تَصْحِيْحِ وَاصْلَاحِ شَرِيْفِيْنَهٗ دَخِي شَايَانِ
وَپَا زُوْسِي حَرَكَاتِ وَصَنْعِيْلَهٗ غَايَتِ اَوْ قُوْتَا قَلِي وَكُوْرُلِ وَاطْفَالَهٗ

ta'lîmi her vechile eshel olacak keyfiyyetde tab olunarak, mekâtibe itâsı husûsunda emr-i hayr-i iştîmâl-i sürûrâneleri zuhûrile, hakka ki bu emir ve fi'il gibi sitânı mücellâyı, mücellây-ı ihsân alel-ihsânda meşhûd olarak, kâffe-i bendegân ve teb'aları haklarında derkâr olan rahim ve eşfâk mülûkânelerini, mücâmele-i mezkûre ile dahi isbât ve ilân buyurmuşlardır. İşte ezher cihet, peyderpey mir'ât-ı âlemde cemâl-ı şâhid-i ihsân bi-pâyânları meşhûd çeşm-i cihân ve hülâsa-yı kelâm şefkaten alâ halki-llâhi seciyye-i sahiyyesile mecbûl, ve husûsen dâimâ medâr-ı revnak-ı dîn ve devlet, ve kıvâm-ı asâyiş-i mülk ve millet olan ulûmun sühûlet ve tahsîlini mûcib, ve terk-i ta'lîm ve meşakkat-ı tahsîli dâfi, mevadd-ı hasene tedârikile, husûlü terbiyye-i umumiyeyi müstevcib vesâil-i müstahsenenin îcâdı istihsâlinde, lütfen ve atfen sarf-ı efkâr, terfîk-i azm-ı sâdıkile meşgûl olup, tûl-i ömür ve şevketleri duâ-yı muttasılı l-edâlarına hasr-ı evkât-ı emr-i lâzım ve lâzib, ve ol nîmet-i nu'umet-i efzâdan ibâret bulunan duâ-yı râstı, duâ-yı pâdişâhâneyi dehan-ı devha** her subh ve şâm akvât etmek ile, tahsîl-i rızâ-yı necât ve selâmet-i mazâ***-yı uhdemize şer'an ve aklen hükmü vâcib olan Sultân muhyi l-fürûz ves-sünenin, ya'ni müşeyyid-i hayrât-ı hisân, ve mümhid-i meberrât ve ihsân oldukları mânende-i nûr-i âfitâb, dirahşân-ı zât-ı bergüzîde harekâtları

** Var. روحه in some typeset editions.

*** Var. امضای in some typeset editions.

تعلیمی هر وجهیله امهله اوله جن کیفیتده طبع اولنه روق مکاتبه
اعطاسی خصوصنده امر خیر ایشمال سرورانه لر ی ظهورینه حقا که
بو امر و فعل کبی سنانی مجلای مجلای احسان علی الاحسانده
مشهور اوله روق کافیه بندکان و تبعه لر ی حقلر نده در کار اولان
رحیم و ایشفاق ملوکانه لر ی بیجا مکه مذکورده ایله دخی اثبات
و اعلان بیوز میشلر در ایشته از هر جهت بی در بی مرات عالمده
جمال شاه ایشتابی پایا ندر ی مشهور چشم جهان و خلاصه
کلام شفقه علی خلق الله سبحه سبیه مجبول و خصوصاً
دائم مدار روق دین و دولت و قوایر اساسی ملک و ملک اولان
علومک سهولت و تحصیلنی موجب و ترک تعلیم و مشقت تحصیل
دافع مواد حسنه تداریکه حصول تربیه عمومیته بی مستوجب
و سائل مستحسنة نیک ایجاد ی ایشحصالنده لطفاً و عطفاً صرف
افکار ترفیق عزیم صدقیله مشغول اولوب طول عمر و شوق کنه
دعای متصل الا دارینم حضرت اوقای امر لازم و لازم و اول
نعمت نعمه آفرادن عیارت بولنان دعای مراستی دعای پادشاهانه
دهان روحه هر صبح و شام اوقای ایتنک ایله تحصیل رضای بنات
وسلامت مضاعفده مره شرعاً و عقلاً حکم واجب اولان سلطان
محبی الفروض و السننک یعنی مشید خیرات حسن و مہدی مبرای
واجب اولدقلری مانند نور ایشتاب در حشای نایت بر کزیده حرکالر ی

gibi yektâ gühergân-ı kemâl ve ma'ârif, ve cevâhir-i efşân, avârif
ve avâtıfber, Pâdişâh-ı devrân ve cihândâver, merâhim-i
nişânın ahd-ı adlinde mütezill-i zıll-i emn ve emân, ve müstağrik-i
ummân-ı bi-girân olduğumuzu teşekkür, ve kerem ve kerâmet
tev'em tâcdârilerini tezekkür zımnında, işbu sebab-i tab-ı eser-i
matbû-i merkûm bu mecelle-i sebt ile, ünvân-ı te'lîf-i tehzîb-i
mefhûm kılınıp, vech-i müvecceh-i mezkûr ile, evsâf-ı cemâil-i
i'tilâf-ı mülûkâneleri yâdigâr-ı çarh-ı devvâr olmuştur. *Dâma mâ
dâma l-âlem ve tâla 'ömrüh ve 'adluh, mâ 'alime l-ilm*

evlâd Âdem li-mukrizih el-'abd el-fakîr,

as'adü l-ma'lûm ğüfire leh.

=====

Inne hâzihi r-risâle s-selîse vel-mecelle l-cemîle n-nefîse, hariy en teherrere
bit-teberrük 'alâ vecenâti l-hûr, ve cedîr en tühfeze ve yû'mele bimâ kütibe fîhâ
bilâ kesel ve fütûr. Fel-mes'ûl mine l-Mevlâ, 'ezze şânühü, en yesile müellifühâ

ilâ rif'at ve feyz fî külli hin, ve hüve l-müşîr el-müşâr ileyhi bil-benân

fî külli l-kemâl vel-'irfân 'alâ vechi l-'ayn. Herrerehü

l-'abdü l-masmah min âlâ rabbihi s-semed, Şeyhzâde

Mehmed Es'ad en-nakîb 'alâ s-sâdât,

ehsene Allâhü l-bârî ta'âlâ

bi-'afvi s-seyyiât.

كَيْبِي بِمَكَانِ كَمَالٍ وَمَعَارِفِ وَجَوَاهِرِ أَفْشَانِ عَوَارِفِ وَعَوَاطِفِ بِيْرِ
 يَادِشَاهِ دَوْرَانِ وَجِهَانِ دَاوَرِ مُرَاجِمِ يَشَانِكِ عَهْدِ عَدْلِنْدَهٗ مُسْتَظِلِّ
 ظِلِّ آمِنِ وَأَمَانِ وَمُسْتَعْرِقِ نَعْمَانِ بِنِ كِرَانِ أَوْلَادِ بِيْرِ كَشْكُرِ وَكِرْمِ وَكَرَامَتِ
 تَوَاقُفِ نَاجِدِ بِلَوْبِي تَذَكُّرِ ضَمِينِدَهٗ اِشْبُو سَبَبِ طَبِيعِ أَمْرِ مَطْبُوعِ مَرْقُومِ
 بُو مَحَلَهٗ ثَبَّتْ اِيْلَهٗ عُنْوَانِ تَأَلِيفِ تَهْدِيْبِ مَفْهُومِ قَلْبُوْبِ وَجِهٖ مُوَجَّهٖ
 مَذْكُورِ اِيْلَهٗ اَوْصَافِ جَمَائِلِ اِسْتِغْلَافِ مُلُوكَانَهٗ لَرِي يَادِ كَارِ جَرِيحِ دَوَارِ
 اَوْلَشْدِرِ دَامِ مَا دَامَ الْعَالَمِ وَطَالَ عُمُرُهٗ وَعَدَلَهٗ مَا عَلِمَ الْعِلْمِ

اَوْلَادِ اَدَمِ يَلْقُرُضِي الْعَبْدِ الْفَقِيْرِ

اَسْعَدِ الْعُلُوْمِ شِعْرِي

مَمَام

اِنَّ هٰذِهِ الرِّسَالَةَ السَّلِيْسَةَ وَالْمِجَانَةَ الْبَحِيْثَةَ الْخَيْسَةَ حَرِيْ اَنْ تَحْرُرَ
 بِالتَّبَرُّكِ عَلٰى وَجْهَاتِ حُكُوْرٍ وَجِدِيْرٍ اَنْ تَحْفَظَ وَيَعْمَلْ بِمَا كَيْبِ فِيْهَا
 بِاَلْكَسَلِ وَقُوْرٍ قَالِ السُّوْلُ مِنَ الْمُوْلٰى عَرَشَانَهٗ اَنْ يَصِلَ مُوَلِّفِيْهَا
 اِلَى رِفْعَةٍ وَقِيْضٍ فِيْ كُلِّ حِيْنٍ وَهُوَ الْمُسْتَرُ الْمُنَازِلِيْ بِالْبَنَانِ

فِي كُلِّ الْكَمَالِ وَالْعِرْفَانِ عَلٰى وَجْهِ الْيَقِيْنِ مَحْرَرَهٗ

الْعَبْدُ الْمُسِيْحُ مِنَ الْاَوْلَادِ رِيْتِ الضَّمْرِ شَيْخِ زَادَهٗ

مُحَمَّدَ اَسْعَدِ النَّقِيْبِ عَلٰى السَّادَاتِ

اَحْسَنَ اَمَّةِ الْبَارِيَّ عَلَيْهِ

يَعْفُو السَّيِّئَاتِ

مَمَام